

УДК 351.82:338.24

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СТИМУЛЮВАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ –  
“ТОЧОК ЗРОСТАННЯ” РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ  
(НА ПРИКЛАДІ АВТОНОМНОЇ РЕСПУБЛІКИ КРИМ)****Верба С.Й.**

міністр Міністерства економіки АР Крим

**I. Вступ**

Світова економічна криза (2008–2010 рр.) вкрай негативно позначилась на розвитку економіки України, що призвело до зниження загального рівня конкурентоспроможності держави в цілому і регіональної економіки зокрема. Цей процес посилюється внаслідок домінування екстенсивних чинників економічного зростання; високого рівня енергетичної залежності місцевого (локального) виробництва; відсутності гнучкої цінової політики на внутрішньому ринку, що багато в чому зумовлено монополізацією місцевих (локальних) регіональних ринків, посиленням тінізації національного виробництва тощо. Відсутність на практиці інноваційно-інвестиційних зрушень призводить до посилення техногенного та антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище, екологічних ризиків. Комплексна дія вищезазначених факторів негативно позначається на рівні життя населення, соціальной сфері та формуванні безпечного і комфортного середовища для проживання людини. Усі ці проблеми характерні і для економіки Автономної Республіки Крим (далі – АРК).

Покращити стан соціально-економічної ситуації як на регіональному, так і на загальнонаціональному рівнях можна за рахунок активізації інвестиційної діяльності, впровадження дієвих заходів державного управління щодо стимулювання точкових інвестиційних проектів (“точок зростання”) на місцевому (регіональному) рівні. Формування “точкових” інвестиційних проектів має декілька цілей: сприяє концентрації обмежених ресурсів, їх ефективному та раціональному використанню на потреби розвитку пріоритетних сфер регіональної економіки; позитивно впливає на формування мультиплікативного ефекту соціально-економічного зростання на регіональному рівні; стимулює створення нових робочих місць та підвищує добробут населення тощо.

Проблематика державного управління стимулюванням інвестиційних процесів на регіональному рівні знайшла широке відображення у вітчизняній науковій літературі. Так, Л. Петкова розглядає активізацію інвес-

тиційної діяльності на регіональному рівні як базову умову досягнення сталого економічного зростання в Україні [1, с. 167]. Ще наприкінці 1990-х рр. науковці-регіоналісти (С. Васильченко, М. Романюк, І. Ткачук, О. Федоришин, М. Чумаченко та ін.) наголошували, що розробка та впровадження дієвої регіональної економічної політики та її складової – регіональної інвестиційної політики – є невід’ємними складовими соціально-економічної політики держави. Успішне впровадження регіональної інвестиційної політики, у тому числі стимулювання інноваційно-інвестиційних зрушень, розвиток венчурного бізнесу, створення розвинутої регіональної інвестиційної інфраструктури тощо, формують передумови для активізації економічного зростання на регіональному рівні національної економіки, що є головною передумовою успішного розвитку країни та зростання добробуту людини незалежно від місця її проживання [2, с. 8].

Особливу увагу українські дослідники присвятили аналізу проблематики залучення до України іноземних інвестицій. Так, А. Бойко, висвітлюючи структуру та сфери залучення іноземних інвестицій в Україні, зазначала, що саме держава (за допомогою податкових стимулів) має створити умови для переорієнтації потоку іноземного інвестування зі сфери швидкого обігу капіталу (роздрібна торгівля) до сфери виробництва та інноваційної діяльності [3, с. 742]. Однією з умов залучення іноземних інвестицій до регіону є наявність розвинутої інвестиційної інфраструктури (фондових бірж, інвестиційних компаній та фондів, розвинутого ринку цінних паперів тощо) [4, с. 61]. Важливу роль у забезпеченні ефективного інвестування на регіональному рівні (як свідчить світовий досвід господарювання) відіграють структурні фонди (у тому числі фонд регіонального розвитку). Детальний аналіз механізмів та інструментів його впливу на активізацію інвестиційних процесів на регіональному рівні економіки ЄС висвітлив В. Чужиков [5]. Ці та інші аспекти питань активізації інвестиційної діяльності надзвичайно важливі, але й досі в українській науковій літературі не завершено обговорення комплекс-

су питань, пов'язаних із формуванням сприятливого інвестиційного середовища на регіональному рівні національної економіки.

### II. Постановка завдання

Метою статті є визначення основних напрямів удосконалення системи державного управління в площині стимулювання розвитку інвестиційних проектів – “точок зростання” на рівні регіональної економіки (на прикладі АРК). Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити причини та прояви диференціації соціально-економічного розвитку АРК;
- проаналізувати основні напрями вдосконалення системи державного управління в площині стимулювання інвестиційної активності, інституційної підтримки розвитку “точок зростання” на регіональному (місцевому) рівні;
- визначити роль інвестиційних проектів – “точок зростання” у пріоритетних сферах економічного розвитку АРК – як основи досягнення стабільного соціально-економічного зростання на регіональному рівні;
- висвітлити напрями і важелі потенційного впливу Фонду розвитку Автономної Республіки Крим на активізацію інвестиційної діяльності на місцевому (регіональному) рівні.

### III. Результати

Специфічною ознакою економічного розвитку Автономної Республіки Крим можна визнати її поліструктурну орієнтацію, зумовлену історично сформованим розміщенням продуктивних сил та економічним зонуванням території АРК. В основному територія АРК спеціалізується як: рекреаційні регіони – міста Ялта, Алушта, Євпаторія, Сакі (на цій території зосереджено понад 50% рекреаційних установ АРК, у яких проходять оздоровлення понад 75% відпочивальників (за рік) і які містять майже 60% ліжко-місць); промислові центри – міста Сімферополь, Красноперекопськ, Армянськ, Керч, Феодосія, Джанкой (на цій території зосереджено понад 60% обсягів промислової продукції АРК, 80% якої становить експорт товарів і послуг); сільськогосподарські регіони (Червоногвардійський, Джанкойський, Сімферопольський райони, на території яких виробляється понад 62% сільськогосподарської продукції АРК).

Відповідно до специфіки розміщення продуктивних сил АРК, на території півострова (за підсумками 2009 р.) спостерігаються та неухильно поглиблюються прояви внутрішньорегіональної соціально-економічної диференціації, у тому числі: зростає диспропорційність у рівнях оплати праці (так, розмір середньомісячної заробітної плати між Чорноморським та Білогірським райо-

нами АРК різниться в 1,75 раза); посилюється диференціація в обсягах залучення прямих іноземних інвестицій (між м. Сімферополь та Кіровським районом розрив становить понад 60 тис. разів); збільшується диференціація в обсягах інвестицій в основний капітал (між м. Сімферополь та Советським районом АРК розрив становить понад 120 разів); диференціація в обсягах виконаних будівельних робіт (між містами Сімферополь та Саки розрив становить понад 260 разів); диференціація у введенні в експлуатацію житла (між містами Ялта та Саки розрив становить понад 120 разів) [6].

Аналізуючи загальні тенденції соціально-економічного розвитку АРК, ми виявили, що в основному підприємницька та інвестиційна активність концентрується навколо локальних центрів (рекреаційних, промислових міст), що в довгостроковому періоді ще більше поглиблює диспропорційність регіонального розвитку і процеси соціальної диференціації. Основними економічними причинами, що посилюють соціально-економічні дисбаланси розвитку у межах АРК, є:

- низький рівень включення економіки АРК у систему внутрішньо-республіканського поділу праці (так, розвиток рекреаційно-курортної сфери АРК переважно залежить від іноземних відпочивальників, 80% з них – громадяни країн СНД, переважно – росіяни);
- низький рівень розвитку внутрішнього ринку АРК та експортної зорієнтованості регіонального виробництва (експорт товарів АРК становить лише близько 1% загальнонаціонального, а експорт послуг – близько 3%);
- низький рівень упровадження інновацій (лідерами інноваційної діяльності АРК традиційно залишаються машинобудівна, хімічна, нафтохімічна, харчова промисловості тощо, тоді як у сфері послуг традиційно переважають екстенсивні методи господарювання);
- структурні зрушення у сфері господарського комплексу АРК неухильно відбуваються у бік збільшення обсягу виробництва валової доданої вартості у галузях, що надають послуги (до 64,8% ВДВ у 2007 р.), та зменшення питомої ваги сфери матеріального виробництва (до 35,2% ВДВ у 2007 р.), що не тільки зменшує товарне насичення внутрішнього ринку АРК, а й суттєво посилює ризики зростання залежності від імпорту [6].

Для подолання вищезазначених диспропорцій соціально-економічного розвитку АРК необхідно посилити заходи державного управління регіональним розвитком. На особливу увагу заслуговує формування так званих “точок зростання” регіональної економіки, під якими потрібно розуміти інвести-

ційні проекти у пріоритетних для АРК галузях і сферах, що створюють мультиплікативний ефект, нові робочі міста, а отже, сприяють соціально-економічному зростанню в межах регіону.

Найбільш перспективним, на наш погляд, є формування “точок зростання” в рекреаційно-курортній сфері, агропромислового та промислового виробництва, дорожньо-транспортного будівництва. Саме відсутність розвинутої транспортної інфраструктури, складність транспортної доступності у межах території АРК вважаються одними з основних причин, що гальмують розвиток бізнесу й інвестиційної діяльності.

Підґрунтям економічного зростання в межах АРК (відповідно до природно-кліматичних та історично сформованих особливостей поділу праці) варто визнати курортно-туристичну сферу. Всебічна реалізація потенціалу санаторно-курортного лікування і туризму за рахунок упровадження інноваційних технологій в рекреаційній діяльності, розвитку нових сегментів ринку рекреаційних послуг, освоєння нових туристичних напрямів, оптимізації структури рекреаційного комплексу найбільше відповідає унікальним соціокультурним та природним ресурсам АРК. Саме курортно-рекреаційна галузь має стати основою соціально-економічного зростання Криму, залучаючи до сфери свого розвитку суміжні галузі регіонального господарського комплексу.

Значний потенціал в активізації економічного зростання та поглибленні внутрішньо-регіональної кооперації має взаємодія рекреаційно-курортної, туристичної сфер і агропромислового виробництва; переорієнтація останнього на застосування сучасних екологічно безпечних та чистих технологій, здатних гарантувати продовольчу безпеку населення і рекреантів, підвищить експортний потенціал АПК регіону. Водночас необхідно відродити соціальну сферу села, створити нові робочі місця та розвинути інфраструктуру ринку агропромислової продукції.

Одним із актуальних завдань для АРК залишається підвищення конкурентоспроможності промислового виробництва на основі використання передових досягнень науки і техніки, залучення вітчизняних та іноземних інвестицій у промислову сферу, оптимізації виробничих процесів шляхом зниження матеріало- та енергоємності виробництва, дотримання екологічних норм, максимального ефективного використання виробничих потужностей, збільшення виробництва високотехнологічної продукції тощо.

Інтенсивний розвиток рекреаційно-туристичного комплексу, АПК та промисловості Автономної Республіки Крим неможливо досягти без розвинутого дорожнього будів-

ництва, формування дієвої та ефективної транспортно-транзитної інфраструктури регіону. На особливу увагу заслуговують проблеми щодо реконструкції мережі автодоріг із твердим покриттям та залізничної мережі, розвитку морського транспорту і морських портів, модернізації портової та залізничної інфраструктури. Важливим для АРК є будівництво сучасних пасажирських терміналів, формування логістичних транспортно-транзитних центрів, розбудова транспортних коридорів для пасажиропотоків (у тому числі місцевого і регіонального авіа- та морського сполучення) тощо. Базовими умовами для розвитку промислового й агропромислового комплексів АРК є технічне переоснащення та вдосконалення виробничої транспортно-транзитної інфраструктури, модернізація портових та транспортно-транзитних комплексів перевалки вантажів з урахуванням дотримання принципів екологічної безпеки регіону та зниження рівня екологічно-техногенних загроз; будівництво та реконструкція інженерних комунікацій як частини виробничої інфраструктури господарського комплексу АРК.

Комплексний розвиток економіки АРК потребує створення кластерів – структур, що об'єднують промислово-виробничі, збутові і науково-інноваційні комплекси, зорієнтовані на замкнений цикл (від видобутку та переробки сировини до збуту готової продукції, залучення до цього процесу наукового та інноваційного потенціалу місцевих ВНЗ, інших освітніх і наукових закладів). Формування конкурентоспроможних кластерів – майбутнє регіональної економіки, механізм, що дає змогу сконцентрувати інвестування на перспективних “точках зростання”, пріоритетних напрямках, здатних створити мультиплікативний ефект та забезпечити процес стабільного економічного зростання.

Необхідно зазначити, що інвестування в розбудову транспортної інфраструктури, дорожнє будівництво (як свідчить світовий досвід господарювання) стає дієвим підґрунтям для формування кластерів, в основі яких – інвестиційні проекти зі створення транспортно-транзитної інфраструктури. Цей напрям є для АРК одним із найперспективніших (з урахуванням можливості залучення ресурсного та кадрового потенціалів АРК до створення міжгалузевих кластерів). Серед пріоритетних інвестиційних проектів у сфері транспортно-транзитного будівництва варто виокремити:

- будівництво транспортного переходу через Керченську протоку (орієнтовна вартість – від 0,8 до 2 млрд дол. США);
- будівництво та реконструкцію автомобільних шляхів (чотири проекти на загальну суму понад 2,3 млрд дол. США);

## Держава та регіони

- реконструкцію електричних мереж напругою 0,4–110 кВт та підстанцій ВАТ “Крименерго” (орієнтовна вартість – понад 246 млн дол. США);
- реконструкцію і модернізацію аеропорту “Сімферополь” (орієнтовна вартість – 270 млн дол. США).

Крім інфраструктурного забезпечення, важливе місце в системі інвестиційних проєктів АРК посідають проєкти, пов'язані зі стимулюванням інноваційного розвитку енергетичної сфери. Зокрема, йдеться про будівництво сонячної (геліо-) електростанції у Сімферопольському районі (орієнтовна вартість проєкту – понад 4,5 млн. євро) тощо [6].

З метою підвищення інвестиційної привабливості АРК розроблено та введено у дію Єдиний республіканський електронний проєкт АР Крим, що містить інформацію про більше, ніж 130 пропозицій з інвестиційного співробітництва в пріоритетних сферах економіки регіону на суму понад 10 млрд дол. США. Наявність відкритої та прозорої бази даних щодо інвестиційних проєктів, достовірної інформації про потенційні інвестиційні проєкти АРК сприяє формуванню позитивного інвестиційного іміджу Криму як регіону, відкритого для системних трансформаційних перетворень та залучення інвестицій. Пріоритетними напрямками роботи Міністерства економіки АРК щодо стимулювання залучення до регіону вітчизняних та іноземних інвестицій є: забезпечення доступності для потенційних інвесторів інформації про інвестиційні проєкти автономії; прозорість механізмів реалізації інвестиційних проєктів; спрощення адміністративних бар'єрів для залучення інвестицій тощо.

Наочним показником щодо стану та перспектив інвестиційного розвитку АРК є ситуація у сфері іноземного інвестування. Станом на 01.07.2010 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку АРК становив 741,2 млн дол. США (а в розрахунку на одного мешканця Криму – 379 дол. США іноземних інвестицій). На цей період інвестиції до АРК надійшли з 49 країн світу. Найбільш активними виявились інвестори з Російської Федерації (270 млн дол. США), Німеччини (103 млн дол. США), Кіпру (84 млн дол. США), Великобританії (54 млн дол. США) та інших країн. Найбільш привабливими сферами для іноземних інвесторів у Криму виявились: будівництво (216 млн дол. США), промисловість (156 млн дол. США), готельне та ресторанне господарство (86 млн дол. США), транспорт та зв'язок (82 млн дол. США), охорона здоров'я та соціальна допомога (62 млн дол. США) тощо. Подальша робота щодо залучення іноземних інвестицій у реалізацію інвестиційних проєктів дасть змогу вирішити ряд соціально-економічних про-

блем АРК, пов'язаних із створенням нових робочих місць, збільшенням надходжень до регіональних бюджетів усіх рівнів [6].

До ефективних напрямів державного впливу на активізацію інвестиційної активності в регіоні традиційно належать формування дієвого інституційно-правового супроводження інвестиційної діяльності, стимулювання реальних інвестиційних проєктів – “точок зростання”. У зв'язку із цим стає актуальним питання про розробку і прийняття Закону України “Про основи розвитку Автономної Республіки Крим та особливості здійснення інвестиційної діяльності на її території”. Метою розробки та прийняття такого Закону є формування на території АРК інституційно-правового середовища, сприятливого для комплексного, ефективного та збалансованого розвитку території Криму, створення на регіональному рівні розвинутого інвестиційного середовища і сприятливого інвестиційного клімату. Серед найважливіших завдань, що зумовлюють необхідність розробки та прийняття Закону – створення спеціального інституту “Фонд розвитку АР Крим”, до сфери повноважень якого має належати стимулювання інвестиційної діяльності на території півострова (через систему боргового фінансування та внесків у статутний фонд); надання гарантій на безповоротній основі та у вигляді грантів.

Фонд розвитку Автономної Республіки Крим – інститут, що належить до системи структурних фондів (які дуже добре зарекомендували себе на території ЄС). Зокрема, саме завдяки інвестиційній діяльності Європейського фонду регіонального розвитку відбувається стимулювання розвитку інфраструктурних об'єктів на місцевому, регіональному рівні; інвестуються кошти у створення нових робочих місць (переважно у сфері малого бізнесу, підприємництва); відбувається інвестиційна підтримка проєктів, що сприяють місцевому розвитку тощо.

В умовах України передбачається, що діяльність Фонду розвитку Автономної Республіки Крим (далі – Фонд), насамперед, буде зорієнтована на фінансування проєктів локального розвитку, що мають стратегічне значення для АР Крим, у тому числі: фінансування об'єктів транспортної і комунальної інфраструктури, інвестування у створення нових робочих місць на регіональному (місцевому) рівні, надання фінансової підтримки для підприємствами малого та середнього бізнесу, діяльність яких зосереджена у сферах, визначених як пріоритетні для соціально-економічного розвитку АРК. Разом з тим пріоритетами діяльності Фонду є:

- надання фінансової підтримки суб'єктам господарювання всіх форм власності з метою реалізації інвестиційних, інноваційних, інфраструктурних та інших проє-

- ктів, що мають стратегічне значення для підвищення конкурентоспроможності АРК (у тому числі у сфері розвитку комунальної інфраструктури: каналізаційної системи, системи водо- та теплокомунікацій, очисних споруд, проектів з утилізації ТПВ тощо). Для впорядкування господарської діяльності необхідно розробити процедуру реєстрації всіх суб'єктів господарювання, що діють на території півострова, безпосередньо на території АРК;
- надання фінансової підтримки інвестиційним проектам у сфері дорожньо-транспортного будівництва та створення транспортної інфраструктури; розвиток місцевих, регіональних і міжнародних транспортних коридорів, мереж телекомунікації та енергетики, прилеглої до них інфраструктури;
  - фінансування проектів, реалізація яких сприятиме розвитку імпортозамінного та експортоорієнтованого виробництва товарів і послуг у пріоритетних сферах економічного розвитку АРК;
  - сприяння формуванню на регіональному (місцевому) рівні об'єктів інфраструктури інвестиційно-інноваційного розвитку – бізнес-центрів, бізнес-інкубаторів, інноваційних і консалтингових центрів, венчурних фондів; координація їх діяльності;
  - надання фінансової підтримки малому та середньому бізнесу з метою підтримки зайнятості і самозайнятості населення у сферах, що є для АРК пріоритетними (насамперед, у сфері туризму і рекреації);
  - надання фінансової підтримки інвестиційним проектам, що здійснюватимуться за допомогою механізмів державно-приватного партнерства (відповідно до чинного законодавства);
  - сприяння розвитку інвестиційних та інноваційних локальних проектів у сільській і гірській місцевостях з метою подолання їх відсталості та депресивності;
  - надання фінансової підтримки локальним (місцевим) проектам, зорієнтованим на охорону навколишнього природного середовища; проектам із захисту довкілля та екологічно безпечного розвитку АРК; проектам соціального і культурного розвитку; інфраструктурним проектам, пов'язаним з екологізацією виробництва, переходом на безвідходне виробництво, екологічноорієнтовану енергетику (використання енергоощадних та безвідходних технологій тощо);
  - залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, коштів міжнародних фондів і організацій (у тому числі грантів) на потреби стимулювання соціально-еконо-

мічного розвитку на регіональному (місцевому) рівні;

- спрямування міжнародної технічної допомоги на здійснення заходів з економічного, соціального та екологічно безпечного розвитку АРК;
- формування сприятливого інституційного середовища залучення інвестицій у пріоритетні сфери соціально-економічного розвитку АРК тощо.

#### IV. Висновки

В умовах обмежених фінансових ресурсів заходи державного управління щодо стимулювання інвестиційної діяльності на регіональному рівні доцільно зосередити на такому:

- концентрації ресурсів на потреби здійснення прогресивних структурних зрушень на регіональному рівні;
- налагодженні партнерських відносин між усіма суб'єктами інвестиційної діяльності в процесі реалізації програм регіонального розвитку, зорієнтованих на впровадження структурно-інноваційних зрушень на регіональному рівні економіки;
- впровадженні програмно-цільового підходу до фінансування проектів – “точок зростання”, реалізація яких сприятиме економічному зростанню та формуванню мультиплікативного ефекту на рівні регіональної економіки.

Головною метою впровадження інвестиційної політики на регіональному рівні є досягнення збалансованого регіонального розвитку, зменшення розриву між регіонами-лідерами та депресивними територіями у показниках соціально-економічного розвитку. Реальним шляхом досягнення цієї мети є створення “точок (ареалів) зростання” на основі реалізації інноваційно-інвестиційних проектів, у тому числі за допомогою формування регіональних кластерів; підвищення локальної доступності за рахунок створення сучасної дорожньо-транспортної інфраструктури; формування конкурентоспроможного транзиту вантажів; розвитку “екологічної енергетики”; створення потужного агропромислового кластера та ефективного використання зовнішніх чинників впливу, потенціалу процесів глобалізації та регіоналізації, їх дії на розвиток внутрішнього ринку АРК, стимулювання економічного зростання та інвестиційного розвитку.

#### Література

1. Петкова Л.О. Економічне зростання в Україні: регіональний вимір / Л.О. Петкова. – Черкаси : ЧДТУ, 2004. – 271 с.
2. Регіон у системі нових економічних та правових відносин : матер. Всеукр. наук. конф. / [упоряд. проф. І.Г. Ткачук]. – Івано-Франківськ : Сіверсія, 1998. – 180 с.
3. Бойко А.В. Іноземні інвестиції в економіці регіонів України / А.В. Бойко // Економіка: проблеми теорії та практики : зб.

- наук. праць : у 4 т. – Д., 2004. – Вип. 195. – Т. 3. – С. 740–749.
4. Ткаченко В.В. Розвиток інфраструктури інноваційної діяльності та реалізація інноваційної політики на регіональному рівні / В.В. Ткаченко // Проблеми соціально-економічного розвитку Українського Причорномор'я в умовах фінансово-економічної кризи : зб. матер. наук.-практ. конф. (Одеса, 3 березня 2009 р.) / [за заг. ред. О.О. Воловича]; Регіональний філіал Національного інституту стратегічних досліджень у м. Одеса; Регіональне представництво Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі. – Одеса : Фенікс, 2009. – С. 60–63.
  5. Чужиков В.І. Глобальна регіоналістика: історія та сучасна методологія : монографія / В.І. Чужиков. – К. : КНЕУ, 2008. – 272 с.
  6. Офіційний сайт міністерства економіки АР Крим [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.minek.crimea-portal.gov.ua](http://www.minek.crimea-portal.gov.ua).

### **Верба С.Й. Державне управління стимулюванням інвестиційних проектів – “точок зростання” регіональної економіки (на прикладі Автономної Республіки Крим)**

**Анотація.** У статті визначено основні напрями вдосконалення системи державного управління стимулювання розвитку інвестиційних проектів – “точок зростання” на рівні регіональної економіки (на прикладі АРК). Проаналізовано причини та прояви диференціації соціально-економічного розвитку АРК; виявлено роль інвестиційних проектів – “точок зростання” – у пріоритетних сферах економічного розвитку АРК: туризм і рекреація, АПК, промисловість, транспортно-дорожнє будівництво тощо. Досліджено перспективи створення регіональних кластерів. Висвітлено напрями і важелі впливу Фонду розвитку Автономної Республіки Крим на активізацію інвестиційної діяльності та стимулювання соціально-економічного зростання на місцевому (регіональному) рівні.

**Ключові слова:** інвестиційна діяльність, іноземні інвестиції, “точки зростання”, мультиплікативний ефект, державна регіональна політика, Фонд розвитку Автономної Республіки Крим, кластери.

### **Верба С.И. Государственное управление стимулированием инвестиционных проектов – “точек роста” региональной экономики (на примере Автономной Республики Крым)**

**Аннотация.** В статье определены основные направления усовершенствования системы государственного управления стимулирования развития инвестиционных проектов – “точек роста” на уровне региональной экономики (на примере АРК). Исследованы причины и проявления дифференциации социально-экономического развития АРК; показана роль инвестиционных проектов – “точек роста” в приоритетных сферах экономического развития АРК: туризм и рекреация, АПК, промышленность, транспортно-дорожное строительство и др. Проанализированы перспективы создания региональных кластеров. Определены направления и рычаги влияния Фонда развития Автономной Республики Крым на активизацию инвестиционной деятельности и стимулирование социально-экономического роста на местном (региональном) уровне.

**Ключевые слова:** инвестиционная деятельность, иностранные инвестиции, “точки роста”, мультипликативный эффект, государственная региональная политика, Фонд развития Автономной Республики Крым, кластеры.

### **Verba S. Public administration of the promotion of investment projects – “points of growth” of the regional economy (the Autonomous Republic Crimea example)**

**Annotation.** The article presents the main directions for improvement of public administration of investment projects development (as the “points of growth” at the level of regional economy, based on example of Crimea). Reasons for differentiation of the socio-economic development of Crimea are analysed; the role of investment projects as “points of growth” in the priority areas of economic development of the Crimea is revealed: tourism and recreation, agriculture, industry, transport and road construction, etc. The prospects of regional clusters creation are detected. Directions and mechanisms of influence of the Development Fund of the Autonomous Republic of Crimea on investment activity stimulation and promotion of socio-economic growth at the local (regional) level are highlighted.

**Key words:** investment activity, foreign investment, “points of growth”, multiplicative effect, regional public policy, Development Fund of the Autonomous Republic of Crimea, clusters.